

TARTALOM

BEVEZETŐ	9
FORRÁSOK ÉS MÓDSZEREK	13
A kutatás időkerete	13
Módszerek	15
Megfigyelési helyzetek és a megfigyelés típusai	17
Források	19
Adatrögzítés és feldolgozás	21
Az értelmezés módszerei	23
KONTEXTUSOK (TÁRSADALMI, GAZDASÁGI, KULTURÁLIS KONTEXTUSOK)	25
A település földrajzi fekvése	26
Közigazgatási és táji hovatartozás. Kulturális kontextus	27
A település a (szak)irodalomban. Irodalmi, történeti, néprajzi reprezentációk	29
Klasszifikáció(k)	31
Társadalmi változások	33
Gazdasági mozgalmak.	38
Oktatás és alfabetizáció	41
Kulturális intézmények és kulturális élet	45
Közintézmények és intézményesülés	48
Infrastruktúra és modernizáció	51
ÍRÁSHASZNÁLAT ÉS ÍRÁSFUNKCIÓK A NYILVÁNOS TÉRBEN	53
Sáromberke információs központjai.	53
A profán terek íráshasználata.	58
Közintézmények, kereskedelmi egységek, névtáblák.	58
A kommunikált tartalom és a médiumok	59
A kulturális és szórakoztató műsorok közzétételének médiumai	62
Politikai pártok és a nyilvános terek használata	63
Szóbeliség és írásbeliség: a hatalom kommunikációs stratégiái	65
A szakrális terek íráshasználata	67
A református templom és környezete	69
Írott szövegek a református templomban és környékén.	72
A református templom köré csoportosuló szövegek funkciói	77
Összefoglalás.	79

AZ ÍROTT SZÖVEGEK RENDSZERE(I), A PARASZTIRATTÁRAK	81
Elméleti kiindulópontok	81
Az írott szövegek rendszerezése és az erre irányuló kutatások	81
Archívumok, levéltárak, irattárak.	84
Tipológia.	86
Adaptációk	88
A Mózes család irattára	89
A nagycsalád és a generációk.	90
Az irattár szerkezete és szövegtípusai	94
Az irattár helye és szerepe a családi életterében	100
A Szabó Kádár család irattára	102
A nagycsalád és a generációk.	102
Az irattár szerkezete és szövegtípusai	109
Az irattár helye és szerepe a családi életterében	117
A Berekméri család irattára	119
A nagycsalád és a generációk.	119
Az irattár szerkezete és szövegtípusai	128
Az irattár helye és szerepe a családi életterében	139
Habitusok: a használat és a megőrzés típusai	142
Az írás, az iratok és az irattár funkciói	144
Miről „beszélnek” a parasztirattárak?	149
Összefoglalás.	150
AZ ÍRÁS KONTEXTUSAI	159
Írás, kommunikáció, történelem:	
második világháborús katonalevelek	159
A levélírás története	159
A levélírás a kutatásokban	162
Sáromberki második világháborús levelek.	166
Levélközösségek – levelező társadalom	168
Íráskényszer: a katonák levelezési szokásai	169
A levelek szerkezete	172
A levelek és az emlékezet:	
a világháború narratív reprezentációi a személyes iratokban	178
Összefoglalás	183
Emlékversek	185
Az emlékversírás hagyománya	185
Emlékfüzetek és emlékversírás a sáromberki társadalomban	187
Az emlékfüzetek szerkezete	192
Az emlékfüzetek funkciói	195
Összefoglalás	197

Verselők, versek, vershelyzetek: amatőr írók	198
Amatőr írók és kontextusok	199
A versírás helyi hagyománya	202
Esetelemzés: egy betolakodó író és könyvének története	205
Összefoglalás	210
Emlékezés és a személyes múlt megalkotása:	
népi önéletírások	211
Az önéletírások kiadása és kutatása	211
Élettörténetek a sáromberki társadalomban	216
Berekméri István Andrásé élettörténete	218
Biografikus stratégiák	221
Visszaemlékezés és megszerkesztés: a múlt felidézése	227
A történet struktúrája	228
A hatalmi, hivatalos beszédmód hatása az élettörténet szövegére.	234
Az élettörténet funkciói – az élettörténet használata	235
Összefoglalás	237
A történetírás helyi specialistái: a rólunk szóló történelem	238
A lokális történelem alakzatai a sáromberki társadalomban	240
Mózes András biográfiája.	241
A kéziratos falumonográfia szerkezete	242
Szerzői intenciók és habitusok	243
Összegzés	248
 ÍRÁSFUNKCIÓK, ÍRÁSHASZNÁLAT	 251
 KÖVETKEZTETÉSEK.	 259
 AZ ADATTÁRRÓL	 267
 IRODALOM	 269
 HELYNÉVMUTATÓ	 291
 REZUMAT	 293
 SUMMARY.	 297
 TÉRKÉPEK	 301
 KÉPMELLÉKLET	 305